

Rigsdagstidende.

1850. Forhandlingerne paa Folkethinget. N^o 88.

26de Møde.

Mandagen den 4de Mars.

(Forts.)

Monrad (forts.) De tidligere Bestemmelser i denne Henseende ere høist interessante og indeholder et vigtigt Fingerpeg for os, som det vel kan lønne sig at lægge Mærke til. Efter disse tidligere Bestemmelser vare Godseiernes Bidrag til Skolerne ikke bundne til den Commune, hvori Hovedgaarden laa, men det strakte sig ud over hele Godset saaledes, at Godseierne skulde levere Brænde, Løv, og Bønderne gjøre det Arbejde, disse Leverancer udkræve. Men efter det i Lovudkastet gjorte Forslag, skal Forpligtelsen nu indskrænkes til den Commune, hvori Gaarden ligger. Det er atter en stor Fordeel, som saaledes kommer Godserne og derimod ikke Parcellisterne tilgode. Jeg maa her, aldeles i Forbigaaende, bemærke, at, naar man samtidigt hermed har istænde aldeles at ophæve den tidligere Inddeling af Skoleeddistricterne og den Maade, hvorpaa Udsæerne ere blevne udredede, da maa jeg paa det bestemteste modsætte mig det. Jeg troer, at det er et høist forviklet Forhold, som ikke kan ordnes med nogle saadanne saa Ord. Der er endvidere en Bestemmelse i § 13 om Hestehold, hvorved jeg skal opholde mig noget. Her er nemlig Bidraget til Kongereiser, kongelige Tjenestereiser og Amtsureiser in natura gjort afhængig ikke alene af Gaardens Hartkorn, men navnlig ogsaa af Hesteholdet. Dette foreskommer mig ikke at være rigtigt; jeg troer nemlig ikke, at det er en Fordeel for en Mand, at han maa holde mange Heste paa sin Gaard. Jeg har altid hørt, at Bonden har anset det som en stor Fordeel, naar han kunde holde een Hest mindre og 2 Køer mere, og altsaa, naar en Mand er stillet saa ufordeelagtigt, at han maa holde flere Heste, maa man derfor ikke lægge flere Byrder paa ham; og fordi en

Mand er stillet saa fordeelagtigt, at han kan holde flere Køer og færre Heste, derfor er det langt fra, at han har noget Krav paa mindre Kjørsel. Det er jo ingen Sag for ham; kan han ikke selv udrede det, saa kan han leie sig frem. Jeg vil imidlertid med Hensyn til dette Punkt ikke udføre min Betragtningssmaade videre om Forskjellen mellem Godserne, der have fri Hovedgaardstart og Parcellerne; thi jeg troer virkelig ikke, at Rigsdagen vil gaae ind paa denne Betragtningssmaade, at jo færre Heste de holde, desmindre skulle de udrede af Kjørsler. Jeg troer, at snarere det Omvendte vilde være det Rigtige. Mit Anførte vil formentlig være tilstrækkeligt til at vise Dem, mine Herrer, at de to store Hoveddele: nemlig det privilegerede Hartkorn, som hører til Godset, og det derimod, som bestaaer af Parceller, ere af aldeles forskjellig Natur, da for det førstnævnte Hartkorn Skattefriheden er knyttet til Bevarelsen af Fæstegodset og Godseierne, igjennem det uprivilegerede Hartkorn, som de bestode, for en stor Deel vilde kunne lettes for de Byrder, som den privilegerede Deel af deres Eiendom kommer til at overtage. Altsaa, mine Herrer, jeg siger ikke, at det, der saaledes er foreslaaet for Godseierne, at det skulde være formeget; jeg siger heller ikke, at det, som er foreslaaet for Parcellister med fri Hovedgaardstart, at det skulde være forlidet, men, jeg siger, at, naar der er paaftaaet for Godseierne den Erstatning, som er foreslaaet, saa er det forlidet for de Andre; og, hvis den Erstatning, som er foreslaaet for Parcellisterne, er tilpas, saa er den for stor for Godseierne. Jeg skal dernæst gaae over til at tale om den Maade, hvorpaa Erstatning skal udredes, og der er ogsaa en Bestemmelse, som jeg ikke kan nægte har gjort mig ondt, det er den Bestemmelse i § 6, hvoraf jeg seer, at Pantaverne ikke skulle kunne tale et Ord med, men Eierne skulde have Ret til at forlange sig Erstatningen udbetalt. Naar